Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei } 16 Pagini Nr. 27 Vineri 28 Ianuarie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

CE TREBUE

Au fost fixate prețurile obligatorii pentru petrolul lampant, pentru bumbac, pentru sare.

Față de mijloacele atât de reduse ale celei mai mari părți din consumatori, noile prețuri constitue o reducere oportună.

Este un început care trebue să fie desăvârșit pentru alimente și materiale tot atât de trebuincioase populației, cum sunt pâinea, carnea, laptele, zahărul, etc.

Dispozițiunile luate din când în când de primării în diferite localități sunt parțiale și mai totdeauna lipsite de eficacitate.

Egalitatea în fața nevoilor impune generalizarea măsurilor de îndreptare. Altfel, la amărăciunile produse de scumpete se adaugă cele datorite lipsei de echitate.

Desigur, această extindere în țara întreagă implică raționarea pe baze reale, cu alte cuvinte pe elemente ce diferă după producțiuni, după regiuni și după alte împrejurări, a căror nesocotire ar cauza neajunsuri de proporții mari. In fixarea prețului în detaliu pentru petrolul lampant, s'a ținut seamă de acest principiu.

Oricât de bune însă ar fi intențiile și oricât de chibzuite ar fi măsurile luate, eftinirea nu va deveni o realitate și specula nu va fi înlăturată, câtă vreme abaterile de orice fel nu vor fi urmărite fără excepție și pedepsite fără milă.

Dacă s'ar colecționa toate legile, regulamentele și ordonanțele din ultimii douăzeci de ani, s'ar obține o cantitate enormă de hârtie tipărită, dar s'ar ajunge și la constatarea tristă că ele n'au slujit la nimic.

Dimpotrivă, indicele de scumpete a crescut nesupărat, chiar atunci când s'au produs scăderi de prețuri la materii prime, reduceri de impozite și de taxe vamale, și alte avantaje pentru ușurarea existenței populației.

Dece? Pentrucă nesocotirea normelor obligatorii a funcționat în mod regulat, impunitatea maselor de contravenienți a fost permanentă, rarele amenzi au fost vârtos compensate de continuarea abuzurilor, în sfârșit eclipsa generală a exemplarității prin sancțiuni efective.

Eclipsa datorită intereselor politice și electorale, supralicitării în demagogie și subt acest aspect, slăbiciunei interesate a unei părți din aparatul administrativ, pedepselor prea ușoare și, trebue să se recunoască, anemiei cronice a reacționărei masselor de consumatori, căci resemnarea în fața nesocotirei regulelor stabilite zădărnicește profilaxia contra abuzurilor și încurajează pe abuzivi.

Numai dacă experiența îndelungată și plătită scump a servit la ceva, dacă omisiunile publice și particulare din trecut nu se vor repeta în viitor, numai cu aceste condițiuni campania pentru eftinirea rațională și contra speculei nesățioase va obține rezultatele urmărite și de atâta vreme așteptate.

Toți factorii chemați să slujească această cauză de mare interes economic și social trebue prin urmare să-și facă datoria.

RITA AZARIAR

Iarnă la Istanbul

Problema refugiaților evrei din Polonia și România

Polonia are și ea un număr considerabil de evrei refugiați, după încheerea păcei, din Rusia sovietică, care adăugat la numărul celor stabiliți în această țară mai de mult, ridică populația evreească la peste 3 milioane de indivizi. Consecințele invaziei evreilor din Rusia sovietică în Polonia, s'au resimțit în viața economică și socială.

Nu numai, că acest fenomen demografic anormal, a contribuit la agravarea crizei economice și sociale din Polonia, dar el a provocat turburări cu caracter antisemit în diferite centre cu populație numeroasă evreească și în Universități.

Problema refugiaților evrei, ospitalizați în Polonia, a luat caracterul unei probleme strâns legate de interesele statului, care are nevoe de ordine, de siguranță, de pace. De aceea ea s'a pus de câtva timp pe planul politicei apărării naționale și reclamă o soluție practică și umanitară.

Cu prilejul discuției recente a bugetului ministerului de interne, în comisia bugetară a Dietei poloneze, s'a dezbătut această problemă și s'a cerut grabnica sa rezolvare.

D. Wojciechowski, raportorul bugetului, a susținut teza emigrațiunii celor câtorva sute de mii de evrei, refugiați pe teritoriul Poloniei, după încheerea păcei, în ținuturile din alte continente, aflate sub protectoratul marilor puteri, sau în coloniile lor.

Intr'un apel vibrant adresat lumei întregi și în special Marei Britanii, d. Wojciechowski, a cerut să fie luați evreii din Polonia, ce s'au refugiat din Rusia, căci poporul polon nu-i mai poate suporta și susține!

Președintele consiliului, generalul Skladowsky, ocupându-se de aceeaș problemă, a spus că nu este, nici ura de rasă, nici spiritul de adversitate împotriva unei populații străine, ci numai suprapopulația țării și interesele supe-

(Continuare in pagina 2-a)

Trei arabi executați in Palestina

Ierusalim, 25 (Rador).— Azi dimineață, trei arabi au fost spânzurați în închisoarea dela Acco.

Consiliul de război britanic constatase că unul din condamnați fusese în legături cu un grup de arabi care a avut o ciocnire cu trupele engleze în apropiere de Sichem.

Ceilalți doi arabi au fost osândiți la moarte pentrucă au ucis un evreu. Sentința a fost dată de tribunalul civil înainte de a fi fost sesizată justiția militară.

ALT ATENTAT TERORIST

Ierusalim, 25 (Rador). — Asupra a două autobuze evreești cari circulau eri seară la periferia Ierusalimului s'au aruncat mai multe bombe și s'au tras focuri de revolver.

Șoferul unuia din autobuze și un călător au fost grav răniți.

Papa din nou bolnav

Roma, 25 (Radio-Central). Papa fiind din nou răcit și având dureri de cap, medicii i-au recomandat să stea o săptămână în pat.

—xxx●xxx—

Aviatorul francez Moench, care a dispărut și al cărui avion a fost găsit plutind pe mare lângă golful Persic.

In așteptarea sesiunii Consiliului la Geneva

—oxo—

Din cauza crizei ministeriale din Franța, sesiunea din Ianuarie a Consiliului Societății Națiunilor s'a deschis abia eri.

Desigur, Liga ar fi dorit o altă situație și o altă atmosferă pentru un astfel de prilej, după aproape 18 ani de activitate.

Cauzele de căpetenie ale declinului instituției de la Geneva au fost universalitatea ei și ambițiunea de a găsi soluții generale pentru problemele particulare, precum și spiritul de compromis, care a făcut-o să ia întotdeauna jumătăți de măsuri sau să adopte soluții de amânare. Slăbiciunea Ligii era organică dealtfel, întrucât ea era obligată să pună o forță, pe care n'o avea, în serviciul dreptului, a cărui respectare trebuia s'o impună.

Principalul obiectiv politic al Ligii era garantarea integrității teritoriale și independenței politice a Statelor membre.

Principalul său mijloc de acțiune era organizarea rezistenței colective contra agresorului, prin asistența mutuală acordată statelor atacate, sub forma așa ziselor sancțiuni economice, financiare și militare.

Pus la încercare, în conflictul italo-abisinian, celebrul articol 16 din pact, prin care se organiza siguranța colectivă, a avut însuccesul răsunător, care a grăbit declinul Ligii și a slăbit în atât de mare măsură eficacitatea pactului. După această neizbândă, Societatea Națiunilor n'a mai participat direct la rezolvarea sau negocierea niciuneia din marile probleme internaționale. Denunțarea pactului dela Locarno și ocuparea zonei renane de către Germania a făcut obiectul negocierilor dela Londra; războiul spaniol a fost dat în competența Comitetului de neintervenție; chestia strâmtorilor a fost rezolvată la conferința dela Montreux; torpilările din Mediterana au dus la înțelegerea de la Nyon; conflictul din Extremul-Orient a fost discutat fără folos, în conferința dela Bruxelles.

Explicația acestei stări de lucruri este simplă: cea mai mare parte dintre marile Puteri mondiale n'au participat la acțiunea Ligii, încă dela început, din motive de politică internă, ca Statele-Unite, ori s'au retras treptat, din cauza neînțelegerilor cu Societatea Națiunilor, ca Brazilia, Japonia, Germania, Italia fascistă.

Cei cari au plecat sunt puțini, dacă îi numărăm, dar sunt importanți, dacă-i cântărim.

Printre cei cari au rămas, Marea Britanie și Franța, singure, au calificația consacrată de Mari Puteri. Cele două democrații apusene și-au păstrat credința, dacă nu încrederea, în Liga Națiunilor. Doctrina așezământului de la Geneva corespunde într'adevăr spiritului lor democratic, tendințelor pașnice ale opiniilor lor publice, convingerii lor că trebuie asigurat primatul dreptului contra forței, interesului, pe care-l poartă în fine națiunilor mai mici, care găsesc în aceste principii garanțiile de căpetenie ale existenței lor independente.

In ce privește Franța, prezența ei la Geneva are o semnificație mai adâncă: tot sistemul politicii ei externe se încadrează în pactul Societății Națiunilor. Pactul franco-sovietic nu poate funcționa, în afară de pactul Societății Națiunilor; tratatele de alianță cu Polonia și Cehoslovacia sunt încheiate indirect în cadrul pactului; solidaritatea franco-engleză este și ea cimentată de devotamentul comun față de Ligă; în fine, față de țări ca România și Iugoslavia, cu care Franța este legată numai de tratate consultative, asistența mutuală, prevăzută de pactul genevez, este singurul mijloc juridic, prin care acele tratate pot fi puse în funcțiune.

Pentru Marea Britanie, țară de opinie publică, Liga rămâne una din principalele legături cu dominioanele și coloniile sale, care au o autonomie din ce în ce mai largă și care sunt ținute laolaltă numai de lealitatea către coroană, de comunitatea intereselor economice și de identitatea ideologiei politice.

Țările Micii Înțelegeri, ale Înțelegerii Balcanice sau Baltice, Statele nordice și în general toate națiunile mijlocii sau mici găsesc în pactul Ligii baza juridică a independenței și integrității lor. Chiar dacă Societatea

(Continuare in pagina 2-a)

Limba noastră

Statul cel mai mare din Peninsula Balcanică

D. Gino Lupi, profesor de română la Universitatea din Milano, îmi scrie: „Am citit cu nesfârșită plăcere articolul dumitale: *Trezirea dintr'un vis urît*... Iubesc limba și neamul românesc... de aceea mă bucură să văd că și între profesorii români s'a ivit „trezirea" și cum foarte bine spuneți, când profesorii încep să se îngrijească de limbă, înseamnă că nu e departe ziua în care națiunea se va fi eliberat de povara de plumb care o apasă.

„In lunile pe care le-am petrecut acum câțiva ani la Văleni, am observat că în lumea învățătorilor grija curăției graiului nu era prea mare: nu era acea strădanie de bună folosire a cuvântului și a cuvântului de bun gust, care totdeauna a fost printre cele mai de seamă preocupări ale profesorului italian.

„După părerea mea, una din pricinele stării de acum isvorește din prejudecata greșită pe care au avut-o unele pături conducătoare ale națiunii române că e totuși o limbă străină superioară ce trebue imitată și copiată. Dacă asta se mai putea înțelege în alte vremi, când țara era mică, frământată de neînțelegeri și supusă înrâuririlor străine, *nu mai e de iertat astăzi, când România e cel mai mare stat din Peninsula Balcanică, bogat în produse și cu o populație mereu în creștere*...

„Sfârșesc această scrisoare, iubite și prețuite domnule Pisani, arătându-vă admirarea mea precum și credința că într'o zi școala românească vă va fi recunoscătoare pentru această nobilă campanie, pe care o duceți cu un zel de netăgăduit".

Desprind rândurile din urmă nu din deșertăciune, ci cu multă stânjenire. Le desprind totuși, fiindcă ele arată credința și judecata unui profesor universitar dintr'o țară, unde „strădania *pentru buna folosire a cuvântului, și a cuvântului de bun gust a fost totdeauna printre cele mai de seamă preocupări ale profesorului*".

Pentru d. Gino Lupi lupta mea e o „nobilă campanie" și într'o zi „școala românească îmi va fi recunoscătoare". Pentru unul dintre profesorii de română dela noi, care își luase într'o vreme mari ifose de critic literar, lăudând tot ce e josnic și cu limbă pocită, — de-l scuturi nu rămâne de pe urma lui decât praf și cenușe, — lupta mea e „bufa comedie gramaticală a apărătorilor limbii românești".

Dar n'avem numai buruieni. Avem și profesori cu altă simțire, iar numărul lor crește zi de zi. „Cetesc totdeauna cu interes, îmi scrie d. G. Pascu, profesor la facultatea de litere din Iași, cele scrise de D-ta supt rubrica „Limba noastră". Cele scrise în nr. dela 17 Dech. 1937 mă fac să-ți comunic următoarele:

„Este adevărat că în Universitățile noastre nu se fac cursuri de gramatică empirică românească (de gramatică istorică se fac, deși nu complecte)...

„N'avem o gramatică a limbii noastre", zici d-ta, cu drept cuvânt,... De fapt, noi românii avem nevoe de o triplă gramatică românească: 1) o gramatică empirică pentru romîni, 2) o gramatică empirică pentru străinii care vor să învețe românește (care trebue redactată într'un anumit fel) și 3) o gramatică istorică.

„Nimeni nu se înhamă la o asemenea povară", zici D-ta iarăș cu dreptate, fiindcă-i „treabă grea". Și-n adevăr, autorul unei astfel de opere trebue să posedă cunoștinți solide de *principii de istoriea limbii*; spirit de observație științifică pentru a deosebi ceia ce-i *propriu limbii române* de ceia ce-i propriu altor limbi; iar în faza actuală a limbii române, a avea un *simț ferm* al limbii spre a face din gramatică și un îndreptar al bunelor forme românești (pronunțare, forme gramaticale, sintaxă, vocabular) împotriva falșificărilor curente, sprijinite uneori pe „teorii" năstrușnice.

„Astfel concepută, gramatica se transformă într-o mică enciclopedie gramaticală, extrasă din cei mai autorizați autori, în primul rînd Creangă și Eminescu. Eu mă gîndesc de mult la o astfel de gramatică, dar până acuma n-am putut-o întocmi din mai multe cauze, din care una foarte importantă: lipsa de editor".

Avem un bun dicționar român-francez, de Fréderic Damé și un bun dicționar român-german de Tiktin: „greutatea de a găsi un editor, zice Tiktin în prefață... mă sili să renunț la această idee", — la idea de a întocmi dicționarul. Ministru al instrucției publice era pe atunci Take Ionescu. El și-a dat seama de însemnătatea operii lui Tiktin și i-a tipărit dicționarul cu cheltuiala ministerului.

Tot Take Ionescu poruncise, ceva mai înainte, să se tipărească la Imprimeria Statului dicționarul lui Damé. Iar în 1901 ministerul instrucției a tipărit o altă lucrare de merit și de muncă *Dicționarul Macedo-Român*, al lui Ștefan Mihăileanu, profesorul care a plătit cu viața lupta lui pentru ridicarea neamului.

Ce-ar fi dacă d. I. Petrovici, ministrul educației naționale, ar scoate pe seama ministerului gramatica pentru care nu se găsește editor? Dicționarul Academiei mai cu noroc, e bine să se știe, are editor. D. Stelian Popescu i-a deschis și casa, și inima, și punga. A adus o mașină specială, hârtie are, bani pentru tipar nu vrea. In patru ani însă n'a putut să tipărească decât o singură fasciculă, — 80 de pagini. Atât. De ce? N'are.... manuscris!

T. PISANI

Și în adâncime

de I. VION

Guvernul anunță o serie de măsuri pentru promovarea elementului etnic național în toate domeniile muncii.

Unele s'au și înfăptuit, altele vor veni pe cale de lege.

Nu cere nimeni să se facă minuni în 20 de zile, dar ne simțim datori să amintim că pentru realizarea practică a idealului de românizare se impune mai mult de cât oricând o atentă selecționare. Numirile unor foarte tineri medici ne îndeamnă la aceste reflecții.

Tocmai noi, cari am luptat cu dârzenie pentru drepturile autohtonilor, cerem un discernământ serios în alegerea celor pe cari îi plasăm în posturile de răspundere.

Indreptățirea românilor la prioritate nu mai e contestată de nimeni. Dar și între români trebue făcută selecția necesară, spre a alege elementele pregătite și destoinice.

Și în administrație, în barou, în medicină etc., există o tehnică, un capital de cunoștințe, pe cari nu toți îl au în aceiaș măsură. Cum nu se poate improviza un bun metalurgist, sau un conducător de mașini la fabricile textile, tot astfel nu se pot improviza conducători de instituții cari să cunoască problemele în toată adâncimea lor.

Numai români în posturile de comandă — dar meritul și capacitatea trebue să fie complimentele nece-

(Continuare in pagina 2-a)

RAIDUL „ȘOARECILOR VERZI"

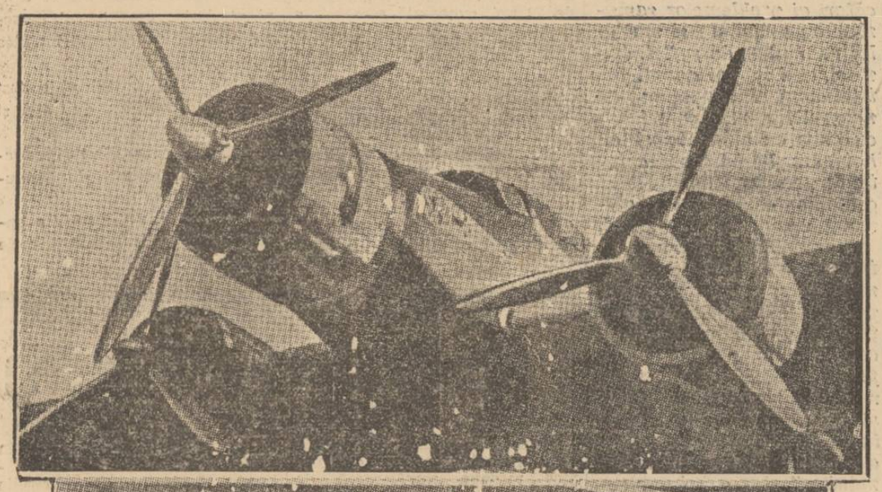

Jos: Unul din cele trei aparate care participă la raidul escadrilei „Șoarecilor verzi". *Sus:* D. Bruno Mussolini (stânga) cu cei doi tovarăși ai săi de echipaj.

SCRISORI DIN LONDRA

Considerații asupra crizei din Franța

de AUGUR

Londra, Ianuarie

In Marea Britanie crizele parlamentare de felul aceleia care a izbucnit în Franța, nu se cunosc. La Camera Comunelor, puzderia grupărilor politice nu există ca la Paris. Și chiar în cazul unei majorități care se descompune, nu ezităm să facem apel imediat la alegători.

Spunem aceasta nu spre a critica pe francezi, dar spre a arăta motivul pentru care opinia publică, în Marea Britanie, înțelege cu oarecare greutate, cursa ministerială dela vecinii și aliații noștri. Dealtminteri, înțelegerea cu Franța, devenind o dogmă a politicii britanice în Europa, publicul de aci crede că are oarecum dreptul să se intereseze de situația de cealaltă parte a canalului. Interesul Marei Britanii e ca Franța să fie puternică în Europa. Deci, tot ce contribuie să micșoreze influența ei în domeniul internațional, ne e foarte neplăcut. Criza internă reacționează în mod defavorabil asupra situației Franței în Europa. Din această pricină, Marea Britanie, aliata ei, se simte foarte stingherită.

Această îngrijorare pentru Franța e și mai sporită, printr'un simț al responsabilității pe care-l avem, într'o oarecare măsură, pentru felul în care s'a ajuns la această situație. Căci ar fi zadarnic să negăm, că „Frontul Popular" în Franța n'ar fi rămas niciodată atât de mult la putere, nici nu s'ar fi simțit atât de liber, spre a se aventura într'o experiență socială atât de riscată, dacă conducătorii lui n'ar fi avut impresia că protecția puternică a Marei Britanii le era asigurată. Fără îndoială, această impresie era bazată mai mult pe un efort de imaginație, decât pe o dovadă reală. Totuși, Londra, a tolerat un timp destul de lung, ca niște miniștri francezi să pretindă că au sprijinul britanic, spre a prelungi astfel prezența lor la putere. De ce această toleranță față de Frontul Popular?

(Continuare in pagina 2-a)